

Kerk

M A G A Z I N E

Onafhankelijk facilitair vakblad voor kerken

Renovatie van de entree

Uw kerkblad in een nieuw jasje met Editoo • LED: nieuw licht in oude armaturen

De deur van de Terbantster Tsjerke • Als de nood aan de man is: zo verkoop je een kerk

De liturgische diagonaal van Rijsenhout • De kerk van Hoek wordt herbouwd

Nieuwbouw en restauratie van Deventer tot Weinterp

Jaargang 6 - nummer 3 - september 2015

'Applaus na een moeilijke
gemeenteavond met pijnlijke
besluiten. Niet voor het
besluiten zelf, maar voor de
heldere uiteenzetting, de goede
aanpak, het vele werk,
de zorgvuldigheid, enz.
Het was een bijzondere
ervaring, met zeker ook
dank aan die andere Cor
van KerkDialog'.

Cor van Dijk, voorzitter Kerkenraad Hoogvliet

Mr. drs. J.C. (Cor) Schaap
Kerkcoach KerkDialog

KerkDialog biedt zicht op een vitale kerkelijke gemeente

Veel kerkelijke gemeenten worden geconfronteerd met krimp. Deze ontwikkeling heeft een grote impact op de omvang van het pastoraat, het aantal kerkelijke wijken en de in gebruik zijnde kerkgebouwen. Ingrijpende beslissingen zijn vaak niet te vermijden.

Daarom bestaat KerkDialog:

- >> **De frisse blik** van een betrokken buitenstaander, die kennis van zaken en ervaringen van elders meebrengt.
- >> **Onderdeel van en kennis delen** met KKA voor de administraties en KKG voor het vastgoed en beheer.
- >> **Spreekt de taal van het hart en de cijfers** om draagvlak te vinden voor moeilijke besluiten.
- >> **Thuis in de geloofsgemeenschap** van kerkorde tot projectontwikkelaars.

KerkDialog is een project van:

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

Meer informatie? Kijk op www.kerkdialog.nl of bel (033) 467 12 88

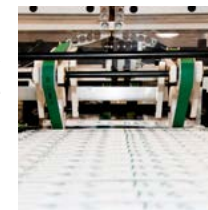
4 De looper ligt uit

Aan alles is gedacht bij de verbouwing van de Voorhof, de entreeruimte van de kerk aan de Arnhemse Parkstraat. Bouwkundige ingrepen en interieur waren in één hand. Dat werkte prima.

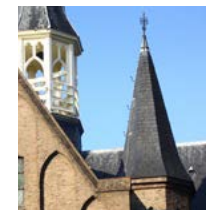
Kerkblad in nieuw jasje 10

Wanneer uw kerkblad aan een nieuw uiterlijk en nieuwe redactionele formule toe is, helpt Editoo u verder. Pasklare formats, naar eigen inzicht aan te passen.

Zo verkoop je een kerk 15

Er worden nieuwe kerken gebouwd, bestaande kerken worden vergroot. Er is groei en bloei. En soms is het noodzakelijk een kerkgebouw te verkopen. Daar komt veel bij kijken.

De kerk van Hoek 18

Op Nieuwjaarsdag 2015 brandde de protestantse kerk van Hoek in Zeeuws-Vlaanderen tot de grond toe af. Kerkmagazine volgt de wederopbouw van de kerk, van schetsontwerp tot heropening.

Nieuw licht 21

LED-verlichting zo inzetten, dat de beleving van het licht in de ruimte gelijk blijft én de energierekening daalt. Dat is het streven van Ron Ramselaar van Ramselaar Light Solutions.

Diagonaal naar het licht 26

Op de fundamenteën van de afgebrande Ontmoetingskerk in Rijsenhout verrees een nieuwe kerk. Pim van Dijk ontwierp het interieur van de nieuwe kerkzaal: een diagonale lijn naar het licht.

Kerknieuws 34

Korstiaan van Vliet zet ze voor u op een rijtje: nieuwe kerken, gerestaureerde kerken, gesloten kerken, jubilea en bijzondere zaken in en rond het gebouw. Van Deventer tot Weinterp.

Jaargang 6 – nr. 3
september 2015

Kerkmagazine verschijnt viermaal per jaar en wordt verspreid onder kerkrentmeesters, koster, beheerders etc. in alle kerken in Nederland.

Eindredactie Kees Posthumus

Medewerker in dit nummer
Korstiaan van Vliet.

Vormgeving
Origin Media Venture
Klaas van de Ketterij
T 0118 - 606942
I www.originmedia.nl

Foto voorzijde
Parkstraatgemeente Arnhem

Advertentie exploitatie
Adtel
Willem Swart
T 0592 273 451
E Swart@adtel.nl

Uitgever
Helderblauw
Postbus 209
3770 AE Barneveld
T 0342 42 11 55
E kerkmagazine@helderblauw.nl
I www.kerkmagazine.nl
KvK 08178996

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitaal of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

© 2015 – Helderblauw, Barneveld

helderblauw
uitgeverij & beursorganisatie

De looper ligt uit

Aan alles is gedacht bij de verbouwing van de Voorhof, de entreeruimte van de kerk aan de Arnhemse Parkstraat. Bouwkundige ingrepen en interieur waren in één hand. Dat werkte prima.

Tekst: Kees Posthumus
Foto's: Parkstraatgemeente Arnhem

Bij de voordeur begint in de nieuwe vloerbedekking een looper, een strook die door de hal en nieuwe entreeruimte naar de kerkzaal loopt. Zo wordt een verbinding gelegd tussen de wereld buiten en wat er binnen in de kerk gebeurt, en andersom. Die verbinding leggen was de opdracht die architect Maartje Kaper kreeg van de Parkstraatgemeente, waarin Remonstranten en Vrijzinnig Protestanten samenwerken.

Terra

“De laatste verbouwing van de Voorhof vond twintig jaar geleden plaats, in de terratijd: veel aardetinten, veel schrootjes. De muur aan de linkerkant bij binnenkomst bestond uit bakstenen met schoonmetselwerk. Er zaten glas-in-betonramen in, maar die vielen daardoor nooit meer op. Na de verbouwing zei een gemeentelid: ‘Wat een mooie nieuwe ramen hebben wij gekregen.’” Aan het woord is voorganger ds. Marieke Fernhout. “Omdat de Parkstraatgemeente een stevige

financiële reserve heeft, konden we deze verbouwing realiseren. In 2008 werd een door de vrijzinnig protestanten gebouwd verzorgingshuis, met de welluidende naam ‘Avondzon’, verkocht aan een stichting. Het huis heet nu Nieuw Schoonoord. De opbrengst van de verkoop moest volgens de bepalingen worden besteed aan oudere gemeenteleden. Welnu, een groot deel van onze gemeenteleden is ouder!” Juist de hoge gemiddelde leeftijd was de reden dat sommige gemeenteleden aanvankelijk twijfelden aan de noodzaak voor de verbouwing. Was dat nog wel de moeite waard, in een sterk vergrijzende gemeente waar ‘straks de laatste het licht uit doet’?

Spijkerkwartier

Meelevend gemeentelid Betty Jacobi, tevens beleidsmedewerker bij de burgerlijke gemeente: “Tegelijk was er het gevoel dat nu het moment was aangebroken om dat prachtige gebouw te laten zien aan de omgeving. Sommige mensen weten niet eens dat hier een

kerk staat!

In de Nederlandse samenleving vindt een omslag plaats, waarin veel meer ruimte komt voor eigen initiatieven in de wijk. Hier in het Spijkerkwartier is die ontwikkeling volop gaande. Het is een heel actieve buurt, die op den duur op vele terreinen zelfstandig gaat worden. In zo’n wijk kan een kerk als de onze een ontmoetingsplek worden.” Voor de gemeente was de verbouwing een nieuwe impuls, zegt Tanja Verburgt, P.R.-medewerkster van de Parkstraatgemeente: “Wij krijgen er weer zin in! Deze verbouwing creëert nieuwe energie in de gemeente. Er kwam allerlei nieuwe kracht los. Vijf actieve gemeenteleden vormden een ‘opknaggroep’, die de architect met raad en daad terzijde stond.

De verbouwing en heropening valt mooi samen met de multimediale campagne van de remonstranten om nieuwe vrienden te werven. Dat trekt ook in onze gemeente nieuwe mensen aan.” Dat blijkt. Een van de nieuwe leden is Angelique, die vandaag ook

“In zo’n wijk kan een kerk als de onze een ontmoetingsplek worden.”

kerkdienstgemist.nl
In verbinding met jouw gemeente

tablet smartphone TV luisterkunjie computer

SLECHT TER BEEN? MET KERKDIENTGEMIST.NL STA JE STERK...

KERK TV
NU OOK IN
HD

Ruim 1.200 kerken vertrouwen op kerkdienstgemist.nl voor kerkradio en kerk TV. Neem contact op wat de mogelijkheden zijn voor uw kerk: 0570-572211 of info@kerkdienstgemist.nl.

Collectebonnen

een beproefd systeem

Graag informeren wij u vrijblijvend over **mogelijkheden** en **fiscale voordelen** van het gebruik van collectebonnen ten gunste van uw kerk.

Tevens ontvangt u modellen en een bestelformulier.

De waarde van de bonnen bepaalt u zelf.

Informeer en bestel bij:

Thema Media
collectebonnen

Postbus 2096, 2002 CB Haarlem
tel (023) 517 83 28 fax (023) 55 333 50

info@collectebonnen.nl - www.collectebonnen.nl

(onderdeel van StyleMathôt, grafimedia-specialist)

aangeschoven is om alles te horen over de verbouwing van het karakteristieke gebouw aan de Parkstraat. Verburgt: “Niets staat ons nu in de weg om opnieuw de wijk in te gaan en contacten aan te halen. Binnenkort gaan wij in gesprek met de wijkregisseur om te kijken wat wij voor elkaar kunnen betekenen.”

Geen plan

De verbouwing van de Voorhof moest in het teken staan van de ontwikkelingen in de samenleving en de eigen gemeente. De Parkstraatgemeente besloot om de bouwkundige aanpassingen en de nieuwe inrichting in handen te leggen van architecte Maartje Kaper. “Toen ik voor het eerst in deze ruimte kwam, dacht ik van alles. Er leek geen enkel plan of idee achter het ontwerp te zitten. Er waren heel veel wanden, een zonder noodzaak verlaagd plafond en een nogal groot houten wandmeubel dat de ruimte domineerde. Op een zeker moment deed iemand twee deuren open en zei: ‘Dit is de kerk.’ Dat kwam volkomen onverwacht. Er was niets dat de overgang naar de kerk ruimtelijk inleidde. Mijn opdracht betrof vooral de entreeruimte, maar ik realiseerde mij al snel dat ik ook de overgang in de kerk wilde vormgeven. Gelukkig mocht dat.” Architect Kaper en de ingestelde opknappgroep hebben flink moeten puzzelen om de verbouwing binnen het beschikbare budget te realiseren. Een eerder plan sneuvelde, vanwege de te hoge kosten.

Lange lijn

In de wens zich meer te gaan richten op de omgeving werkte de oude Voorhof eerder tegen dan mee. De nieuwe Voorhof moest juist een schakel worden tussen de buitenwereld en de wereld van de kerk. Kaper: “Ik wilde de lijn doortrekken, van buiten naar binnen. Belangrijk was dat de ruimte vrijheid gaf om naar binnen te komen en naar buiten te gaan. Een vrijheid die goed past bij het karakter van deze gemeente.” Wie de glazen deuren van de entree binnenkomt, ziet voor zich een lange, blauwe zicht- en looplijn die recht door de hal, door een mooie, lichte ruimte naar de deuren van de kerk loopt. In de kerkzaal loopt deze lijn in een andere tint blauw door, voorlangs het liturgisch centrum. Belangrijk praktisch detail: je ziet het niet, maar de vloerbedekking, gemaakt van hergebruikte visnetten, bestaat uit losse tegels, wat ideaal is als er een vlek op komt.

Emiraat

De hal was voorheen voorzien van een trapje en een hellingbaan, voorzien van een onhandig hekje. Het is nu een zacht omhoog lopende helling geworden. Aan de rechterkant is de kamer waar onder andere de predikant kantoor houdt. Een raam geeft predikant zicht op binnenkomende bezoekers, en omgekeerd. Om een deur te kunnen maken, werd ‘een hapje’ uit de naastliggende keuken genomen. Kaper meubileerde de kamer, tot en met de postvakjes en de bureaustoel. Ook

bedacht zij een moderne uitvoering van het aloude predikantenbord. De stoffige fotolijstjes verdwenen, er kwam een mozaïek van vierkant elementen met foto's en details over de voorgangers van Fernhout. Dat ziet er geweldig uit, maar helemaal goed is het nog niet. Een aantal predikanten ging met ‘emiraat’.

Aan de linkerkant is een toegang tot de garderobe, de trap naar boven en de toiletten. Op de deuren van de twee toiletten zitten goed vormgegeven tekens, die duidelijk maken dat ze voor mannen, vrouwen en (de linkerdeur) gehandicapten zijn. Op de trapleuning zijn de eerste beschadigingen van het schilderwerk helaas al te zien. Op de overloop staat een verdwaald formica tafeltje, overblijfsel van de oude inrichting.

Boven zijn twee kamers. Een ervan is verhuurd aan het studentenpastoraat, de andere kamer is bestemd voor de kinderen. Er liggen hippe zitkussens, die je kunt meenemen naar beneden. Opvallend is de ombouw van de cv.-radiator. In transparant gelakt hout is het een bank geworden. Kaper: “Die twee ramen gaven een onduidelijke aanblik, wanneer je er van buiten naar keek. Woont daar nu iemand of niet? Nu is dat duidelijker, onder andere door een koppeling van het licht. Doe je het licht in de ene kamer aan, gaat het vanzelf ook aan in de andere kamer.”

Terras

Terug naar de hal beneden. Even verder is rechts de nieuwe, professionele

Inrichten van Kerken

Bij restauratie, renovatie
en nieuwbouw

PIM VAN DIJK DESIGNS

Andreaskerk Steenwijkerwold
tel: 0575-528803

www.pimvandijkdesigns.nl

Geluid én beeld,
uw eigen kerk in huis!

sIKN verbindt

Gemeenteleden die niet naar de kerk kunnen komen, kunnen de dienst of viering dankzij kerkomroep van sIKN toch meeleven. Omdat de wensen en mogelijkheden met betrekking tot techniek en budget voor iedere kerk uniek zijn, levert sIKN altijd maatwerk.

Meer weten over de kijk- en luisterverbindingen van sIKN?

Bezoek onze website www.sikn.nl of bel 0182 - 750 520.

Wel zo vertrouwd! sIKN blijft verbinden

Beleef de verbinding

Kerkomroep.nl: meekijken en -luisteren via computer, tablet of smartphone!

Kerkomroep.nl is dé site voor online kerkdiensten uit heel Nederland. Tweeduizend kerken zenden diensten en vieringen uit via kerkomroep.nl. Onze ambitie? Alle Nederlandse kerken via de site én via de handige app presenteren. In geluid en steeds vaker ook met beeld. Zo brengen we de kerk nog dichterbij!

Jouw kerk ook op kerkomroep.nl?

Ga naar www.kerkomroep.nl en meld je vandaag nog aan!

www.kerkomroep.nl - info@kerkomroep.nl

App Kerkomroep
al 50.000 downloads!

Kerkomroep.nl

Rijksmonument

Het kerkgebouw aan de Parkstraat is een rijksmonument, gebouwd in 1926 in de stijl van de Nieuwe Haagse School. Dit is een bouwstijl uit het interbellum, de tijd tussen de Eerste en Tweede Wereldoorlog. Deze stijl onderscheidt zich van de Amsterdamse School door haar strakke vormgeving en van het Nieuwe Bouwen door haar luxueuze uitvoering. De Nieuwe Haagse School is tegelijkertijd een wat lossere variant dan de strakke Art Deco-stijl. De ontwerpen zijn geïnspireerd door onder anderen Dudok en de Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright.

De architect van het gebouw is H.B. van Broekhuizen. Het gebouw is van architectuurhistorisch belang als een goed, gaaf en zeldzaam voorbeeld van een kerk met betonskelet. De voorgevel is strak opgezet en kent grotendeels een Vlaams verband-baksteenpatroon. Het kerkgebouw heeft aan de voorzijde een ondiepe tuin begrensd door een smeedijzeren hek en aan de rechterzijde een smalle achterom. De kerk heeft een zij-ingang die toegang geeft tot De Voorhof, een aanbouw uit ca. 1960 en die te bereiken is via een doorgang aan de Kastanjelaan. Het is die aanbouw die onlangs onder handen werd genomen.

keuken geplaatst, met een uitstekende uitgiftebalie aan de kant van de ontmoetingsruimte. In de muur is met blauwgrijze saus op de muur een vorm aangebracht, waarin de entree vanuit de hal en de balie een goed geheel vormen. Architecten weten hoe dat moet: een maatvoering kiezen die precies klopt.

Kaper: "Er zat eerst een rolluik in. Dat gaf een lelijke aanblik. Waarom zou je dat doen, als daarachter een mooie, lichte keuken te zien is? Het sauzen van de muur is een eenvoudige ingreep met een groot effect. De blauwgrijze baan op deze muur wordt straks voorgezet op de buitenmuur. Daar zit nog pakweg twee meter buitenruimte die voorheen rommelig gebruik werd. Iemand probeerde er eens een plant neer te zetten, mensen stalden er hun fiets. Nu maak ik er een ruimte van die doorloopt vanuit de ontmoetingsruimte en die uitnodigt om te gebruiken. Er komen tegen de tegenoverliggende muur twee bankjes, er komt een beeld te staan. Dit deel van de buitenruimte is nu afgescheiden door twee grote plantenbakken."

Statafels

De glas-in-betonramen die voorheen niet opvielen, komen in de witgesausde muur prachtig tot hun recht. Je kunt ze aanlichten met een slim designlampje, dat ook kan dienen als verlichting voor de tafels die eronder staan.

Kaper raakt niet uitgepraat over de vele grote en kleinere ingrepen die zij bij het ontwerp bedacht. Verstelbare

tafels, die gemakkelijk op de hoogte van een statafel kunnen worden gebracht. De moderne stoelen, met een gestoffeerde zitting en rugleuningen met gaatjes er in. Het metalen mededelingenbord in de hal, met magneetjes in de vorm van het logo van de kerk. Een kek bankje in de goede kleur tegen de buitenwand. In het dak kwamen drie lichtkoepels. Kaper legde er bekabeling neer, voor het geval er zonwering in moest komen. Die komt er, nadat bij het vertonen van een film bleek dat verduistering nodig is. "De wens was om in deze zaal films te kunnen laten zien. Daarvoor is een beamer en een scherm nodig. Wij hebben goed nagedacht over de plaats van het scherm. Uiteindelijk komt het scherm naar beneden voor de deur naar de kerkzaal. Dat is de meest logische plaats. Je kunt er eventueel nog achterlangs, als je de kerk in moet. Het was de wens van de gemeente om flexibiliteit en humor als waarden in de nieuwe situatie terug te laten komen. De nieuwe ruimte moest neutraal en open zijn. Je moest hem snel naar je hand kunnen zetten, van feestelijk naar ernstig, van vergadering naar informele bijeenkomst, van filmzaal naar grote eetkamer. Aan de reacties te horen is dat goed gelukt en dat alles ook nog binnen de begroting."

Maartje Kaper
Architecte BNA
Ploegakker 4
6846 KN Arnhem
Tel: 026 370 40 80